

Lieta C-59/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 29. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Bundesgerichtshof (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2018. gada 11. decembris

Revīzijas sūdzības iesniedzēja:

Wikingerhof GmbH & Co. KG

Atbildētāja revīzijas tiesvedībā:

Booking.com BV

BUNDESGERICHTSHOF [FEDERĀLĀS AUGSTĀKĀS TIESAS]

RĪKOJUMS

[..]

2018. gada 11. decembris,

lietā

Wikingerhof GmbH & Co. KG, [..] Kropa [*Kropp*],

prasītāja un revīzijas sūdzības iesniedzēja,

[..]

pret

Booking.com BV, [..] Amsterdama (Nīderlande),

atbildētāja un atbildētāja revīzijas tiesvedībā

[..] [oriģ. 2. lpp.]

Kartellsenat des Bundesgerichtshofs [Federālās augstākās tiesas Karteļu senāts]
2018. gada 11. decembrī [..]

nolēma:

- I apturēt tiesvedību.
- II Eiropas Savienības Tiesai atbilstoši LESD 267. pantam tiek uzdots šāds jautājums par Savienības tiesību interpretāciju:

Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV L 351, 2012. gada 20. decembris) 7. panta 2) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jurisdikcijā attiecībā uz neatļautu darbību ietilpst prasība, kas vērsta pret konkrētu darbību pārtraukšanu, ja var konstatēt, ka apstrīdētā darbība balstās uz līguma noteikumiem, taču prasītājs norāda, ka šie noteikumi pamatojas uz atbildētāja dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu? [oriģ. 3. lpp.]

Pamatojums

- 1 A. Prasītāja Šlēsvigā-Holšteinā pārvalda viesnīcu. Atbildētāja, kuras juridiskā adrese atrodas Nīderlandē, uztur viesnīcu rezervācijas platformu.
- 2 2009. gada martā prasītāja parakstīja atbildētājas iesniegtu līguma veidlapu, kurā tostarp ir norādīts:

“Vispārīgie pārdošanas nosacījumi

Viesnīca paziņo, ka tā no Booking.com ir saņēmusi Vispārīgo pārdošanas nosacījumu [..] versijas 0208 kopiju. Tie ir pieejami internetā vietnē Booking.com [..]. Viesnīca apstiprina, kā tā ir izlasījusi un sapratusi nosacījumus un tiem piekūr. Nosacījumi ir neatņemama šī līguma sastāvdaļa [..].”
- 3 Vispārīgajos pārdošanas nosacījumos tostarp ir paredzēts, ka atbildētāja nodrošina viesnīcai piekļuvi kā “Extranet” apzīmētai interneta sistēmai, kuru izmantojot var tikt atjaunota viesnīcas informācija un var tikt iegūta informācija par rezervācijām. Tajos ir ietverts arī tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram jurisdikcija attiecībā uz visiem no līguma izrietošajiem strīdiem, izņemot strīdus par maksājumiem un rēķinu izrakstīšanu, tiek īstenota Amsterdamā.
- 4 Atbildētāja savus Vispārīgos pārdošanas nosacījumus, kuri ir apskatāmi *Extranet*, pēc tam ir vairākkārt grozījusi. Prasītāja rakstveidā iebilda pret Vispārīgo pārdošanas nosacījumu versijas apstiprināšanu, kuru atbildētāja tās līgumslēdzējām pusēm darīja zināmu ar 2015. gada 25. jūnija e-pastu.

- 5 Prasītājas ieskatā tādi mazāki viesnīcu uzņēmumi kā tā, ņemot vērā atbildētājas spēcīgo pozīciju tirgū saistībā ar viesnīcām sniegtiem starpniecības pakalpojumiem ar viesnīcu rezervāciju portālu palīdzību, ir atkarīgi no **[oriģ. 4. lpp.]** līguma slēgšanas ar atbildētāju. Tā konkrētas atbildētājas darbības saistībā ar starpniecību viesnīcu rezervācijas jomā uzskata par netaisnīgu ierobežojumu un tāpēc pretējām aizliegto vienošanos tiesībām.
- 6 Prasītāja lūdza piespriest atbildētājam, piedraudot ar sīkāk aprakstītām likumā noteiktām procesuālām sankcijām, atturēties no šādām darbībām:
 - apzīmēt viesnīcu rezervācijas platformā prasītājas tās viesnīcai norādīto cenu bez iepriekšējas prasītājas piekrišanas, izmantojot norādi, kā cenu ar atlaidi;
 - pilnībā vai daļēji neizpaust tai prasītājas līgumslēdzēju pušu, izmantojot viesnīcu rezervācijas platformu, nodoto kontaktinformāciju un pieprasīt no tās sazināšanos ar līgumslēdzējām pusēm, kuras ir kļuvušas par tādām ar starpniecības palīdzību, tikai izmantojot atbildētājas piedāvātās saziņas funkcijas;
 - viesnīcas pozicionēšanu meklēšanas pieprasījumos padarīt atkarīgu no vairāk nekā 15 % lielas komisijas naudas.
- 7 Prasītāja norāda, ka, ciktāl šī darbība ir pamatota ar atbildētājas izvirzītajiem Vispārīgajiem pārdošanas nosacījumiem, tā esot tiem piekritusi tikai atbildētājas dominējošā stāvokļa dēļ.
- 8 Atbildētāja tostarp apstrīdēja *Landgericht Kiel* [Kīles apgabaltiesas], kurā tika celta prasība, teritoriālo un starptautisko jurisdikciju. *Landgericht* prasību teritoriālās un starptautiskās jurisdikcijas neesamības dēļ atzina par nepieņemamu. Prasītājas apelācijas sūdzība tika noraidīta. Pret to prasītāja vēršas ar senātā par pieņemamu atzīto revīzijas sūdzību. **[oriģ. 5. lpp.]**
- 9 B. Tas, vai revīzijas sūdzība tiks apmierināta, ir atkarīgs no Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV L 351, 2012. gada 20. decembris, turpmāk tekstā – “Regula (ES) Nr. 1215/12) 7. panta 2) punkta interpretācijas. Tāpēc pirms lēmuma pieņemšanas par tiesību aizsardzības līdzekli tiesvedība ir jāaptur un atbilstoši LESD 267. panta pirmās daļas b) punktam un trešajai daļai ir jāsaņem Eiropas Savienības Tiesas prejudiciālais nolēmums.
- 10 I. Apelācijas tiesa, pamatojot savu nolēmumu, būtībā norādīja turpinājumā izklāstīto.
- 11 Celtā prasība neietilpstot iesniedzējtiesas teritoriālajā un starptautiskajā jurisdikcijā. Neesot konstatējama nedz jurisdikcija attiecībā uz izpildes vietu (Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 1) punkts), nedz jurisdikcija attiecībā uz

neatļautu darbību (Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 2) punkts). Tāpēc neesot nozīmes jautājumam, vai ir tikusi noslēgta spēkā esoša vienošanās par jurisdikcijas noteikšanas klauzulu.

- 12 Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 2) punkts esot jāinterpretē šauri. Tiesību norma attiecoties tikai uz prasībām, ar kurām tiek norādīts uz atbildētāja atbildību par zaudējumiem un kas neesot saistītas ar līgumu vai no līguma izrietošiem prasījumiem. Šajā ziņā gan nepietiekot ar to, ka starp lietas dalībniekiem vispār pastāv līgumiskas attiecības. Taču saistība ar līgumu esot konstatējama, ja apstrīdētā darbība varot tikt uzskatīta par tādu, kas ir pretēja līgumiskajām saistībām, kādas tās varot tikt noteiktas, ņemot vērā līguma priekšmetu. Tas tā būtībā esot gadījumā, ja līguma interpretācija šķietot obligāta, lai noskaidrotu, vai apstrīdētā darbība ir likumīga vai nelikumīga. Atbilstoši minētajam ar prasību izvirzīto prasījumu gadījumā neesot runa par prasījumiem, **[oriģ. 6. lpp.]** kas izriet no neatļautas darbības Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 2) punkta izpratnē. Prasības mērķis esot grozīt līguma saturu un mainīt atbildētājas rīcību. Strīdu starp lietas dalībniekiem pamatā esot to līgumā reglamentētās attiecības. Tāpēc lietas priekšmets neesot tikai kaut kāda pilnīgi ar līgumu nesaistīta atbildētājas pret konkurenci vērsta rīcība. Atbildētājas tiesības un pienākumi esot jānosaka saskaņā ar līgumu. Ar prasītājas lūgumu par atturēšanos no darbības uzdotie jautājumi nevarot rasties bez iepriekšējas līguma noslēgšanas starp lietas dalībniekiem. Tas pats esot jāņem vērā, veicot vērtējumu saskaņā ar tiesībām aizliegto vienošanos jomā. Lietas priekšmets gan neesot no līguma izrietoši prasījumi, taču priekšmets esot līgums, jo runa esot par to, vai tas pilnībā vai daļēji ir spēkā.
- 13 II Revīzijas sūdzība ir jāapmierina, ja *LG Kiel*, kurā ir celta prasība, ir teritoriālā un starptautiskā jurisdikcija. Šajā ziņā izšķiroša nozīme ir tam, vai apelācijas tiesa pamatoti ir noliegusi šīs tiesas jurisdikciju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 2) punktu.
- 14 1. Uz jautājumu, vai iesniedzējtiesas jurisdikcija nav konstatējama jau tādēļ vien, ka lietas dalībnieces ir vienojušās par spēkā esošu jurisdikcijas noteikšanas klauzulu, apelācijas tiesa neatbildēja. Taču uz to ir jāatbild noliedzoši.
- 15 Jurisdikcijas noteikšanas klauzula bija ietverta atbildētājas izmantotajos Vispārīgajos pārdošanas nosacījumos. *Landgericht* šajā ziņā konstatēja, ka nav konstatējami Regulas (ES) Nr. 1215/12 25. panta 1. punkta trešā teikuma a) apakšpunktā un 2. punktā izvirzītie priekšnoteikumi, jo nav konstatējama Vispārīgo pārdošanas nosacījumu paziņošana, izmantojot elektroniskos līdzekļus, kas paliekoši reģistrē vienošanos. Par šo vērtējumu nepastāv nekādas šaubas no revīzijas viedokļa. **[oriģ. 7. lpp.]**
- 16 Senāts nepiekrīt *Landgericht* viedoklim, ka vienošanās par jurisdikcijas noteikšanas klauzulu atbilstoši Regulas (ES) Nr. 1215/12 25. panta 1. punkta trešā teikuma b) apakšpunktam ir tikusi noslēgta tādā formā, kas atbilst pušu starpā pastāvošajai praksei. Šajā ziņā nerodas no Savienības tiesību viedokļa neskaidri

jautājumi. Prakse šīs tiesību normas izpratnē var aizstāt tikai pārējos gadījumos nepieciešamo rakstveida formu, taču ne līgumslēdzēju pušu vienošanos [...]. *Landgericht* šajā ziņā tikai konstatēja, ka pēc līguma noslēgšanas atkārtoti tika grozīti Vispārīgie pārdošanas nosacījumi. Turpretim nav ticis konstatēts, ka šie grozījumi tika ievietoti *Extranet* un tas, kā prasītāja uz to reaģēja, it īpaši, vai tā piekrita šai informācijas paziņošanas formai. Apelācijas tiesa šajā ziņā drīzāk konstatēja, ka starp lietas dalībniekiem ir strīds par to, vai prasītāja attiecīgi uzzināja par Vispārīgo pārdošanas nosacījumu grozījumiem.

- 17 2. Revīzijas sūdzība nav vērsta pret apelācijas tiesas pieņemumu, ka iesniedzējtiesas jurisdikcija neizriet no Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 1) punkta a) apakšpunkta. Arī par šo vērtējumu nepastāv šaubas no revīzijas viedokļa.
- 18 3. Revīzijas tiesas ieskatā apelācijas tiesa ir nepamatoti noraidījusi jurisdikciju attiecībā uz neatļautu darbību saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 2) punktu. Līgumisks prasījums tiekot izvirzīts tikai tad, ja prasība pamatojoties vismaz arī uz saistībām, kuras subjekts ir uzņēmis brīvprātīgi. Pamatlietā tas neesot konstatējams. Tāpēc tiek uzdots no rezolūtvās daļas izrietošais no Savienības tiesību viedokļa neskaidrais jautājums. **[oriģ. 8. lpp.]**
- 19 a) Lai konstatētu jurisdikciju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 2) punktu, saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru nav nozīmes tikai tam, vai attiecīgajai prasībai saskaņā ar dalībvalsts tiesībām ir neatļautas darbības raksturs. Arī šādas prasības gadījumā jurisdikcija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 2) punktu nav konstatējama, ja tā ir saistīta ar līgumu vai no līguma izrietošiem prasījumiem (ES) Nr. 1215/12 7. panta 1) punkta izpratnē. Savukārt līguma jēdziens attiecas uz pienākumiem, ko persona ir brīvprātīgi uzņēmusies attiecībā pret citām personām (Tiesas spriedumi, 2002. gada 17. septembris, *Tacconi*, C-334/00, Krājums, I-7357. lpp., 23. punkts; 2005. gada 20. janvāris, *Engler*, C-27/02, Krājums, I-481. lpp., 50. un 51. punkts).
- 20 Jēdzieni “lietas, kas attiecas uz līgumiem” Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 1) punkta a) apakšpunkta un “lietas, kas attiecas uz neatļautu darbību” Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 2) punkta izpratnē ir jāinterpretē autonomi saistībā ar šīs regulas sistēmu un mērķiem, lai nodrošinātu to vienveidīgu piemērošanu visās dalībvalstīs (Tiesas spriedumi, 1988. gada 27. septembris, *Kalfelis*, 189/87, *Recueil*, 5565. lpp., 15. un 16. punkts, 2013. gada 18. jūlijs, *ÖFAB*, C-147/12, [...] 27. punkts). Tāpēc civiltiesiskas prasības gadījumā, ar kuru tiek pieprasīta zaudējumu atlīdzību, ir jāvērtē, vai izvirzītajiem prasījumiem neatkarīgi no to klasifikācijas valsts tiesībās ir līgumisks raksturs (Tiesas spriedumi, 2014. gada 13. marts, *Brogstetter*, C-548/12, [...] 21. punkts, 2015. gada 10. septembris, *Holtermann Ferho Exploitatie*, C-47/14, [...] 70. un 71. punkts, 2016. gada 14. jūlijs, *Granarolo*, C-196/15, [...] 20. un nākamie punkti). Minētais *mutatis mutandis* ir jāpiemēro preventīvām prasībām par atturēšanos no darbības (Tiesas spriedumi, 2002. gada 1. oktobris, *Henkel*, C-167/00, Krājums, I-8111. lpp.,

2004. gada 5. februāris, *Danmarks Rederiforening/LO Landsorganisationen i Sverige*, C-18/02, Krājums, I-1417. lpp., 27. punkts). [oriģ. 9. lpp.]

- 21 Izvirzīto prasījumu līgumisko raksturu gan nevar pieņemt jau tādēļ vien, ka viena līgumslēdzēja puse ceļ prasību pret otru līgumslēdzēju pusi saistībā ar civiltiesisku atbildību. Arī ja šādai prasībai saskaņā ar valsts tiesībām ir neatļautas darbības raksturs, tā Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē ir par līgumu vai no līguma izrietošiem prasījumiem tad, ja apstrīdētā darbība var tikt uzskatīta par tādu līgumsaistību neizpildi, kādas tās var tikt noteiktas, ņemot vērā līguma priekšmetu. Tāds *a priori* būs gadījums, ja līguma interpretācija izrādītos būtiska, lai noteiktu prasītāja atbildētājam pārmestās rīcības tiesisko vai prettiesisko raksturu (Tiesas spriedums, 2014. gada 13. marts, *Brogstetter* C-548/12, Krājums, 2014, 1648. lpp., 23. un nākamie punkti).
- 22 b) Pamatlietā lietas dalībnieki nav vienisprātis par to, vai atbildētājam attiecībās ar prasītāju ir dominējošs stāvoklis un vai tā to, pārkāpjot tiesību aizliegto vienošanos jomā noteikumus, izmanto ļaunprātīgā veidā. Prasītāja atbilstoši minētajam norāda, ka, ciktāl atbildētāja prasītājas cenas apzīmē kā cenas ar atlaidēm, trūkstot spēkā esoša šādas rīcības pamata. Lai gan abos pārējos punktos norādītās darbības, kuru pārtraukšana tiek lūgta ar prasību, balstoties uz Vispārīgajiem pārdošanas nosacījumiem, prasītāja esot piekritusi noslēgt līgumu, pamatojoties uz šiem pārdošanas nosacījumiem, tikai tāpēc, ka tai, ņemot vērā atbildētājas dominējošo stāvokli, neesot cita izvēle.
- 23 c) Būtībā nav šaubu par to, ka prasījumi no neatļautas darbības Regulas (ES) Nr. 1215/12 7. panta 2) punktā izpratnē tiek izvirzīti, ja prasības priekšmets ir zaudējumu atlīdzināšanas vai darbības pārtraukšanas prasījumi, kuri balstās uz to, ka apstrīdētā darbība ir uzskatāma par dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu [oriģ. 10. lpp.] LESD 102. panta vai attiecīgas valsts tiesību aizliegto vienošanos jomā tiesību normas izpratnē (Tiesas spriedums, 2018. gada 5. jūlijs, *Lithuanian Airlines*, C-27/17, 51. un 52. punkts). Šāda ļaunprātīga rīcība var it īpaši izpausties tādējādi, ka tirgū dominējošs uzņēmums līgumisku attiecību izveidošanu padara atkarīgu no tā, ka līguma pamatā tiek izmantoti netaisnīgi pārdošanas nosacījumi (LESD 102. panta otrās daļas a) punkts, [..]).
- 24 Pretēji apelācijas tiesai senāts sliecas secināt, ka savādāks vērtējums arī tad nav piemērots, ja prasītājs prasības celšanas brīdī jau ir nodibinājis līgumiskas attiecības ar – atbilstoši tās norādītājam – dominējošo uzņēmumu, kas nozīmē, ka var būt runa par to, ka apstrīdētā darbība ir pamatota ar līgumiskām tiesību normām, taču prasītājs šīs tiesību normas apstrīd kā netaisnīgas un norāda, ka tā nav ar tiem samierinājies brīvprātīgi, bet gan atbildētāja dominējošā stāvokļa dēļ. Tas tāpēc, ka juridisko domstarpību starp lietas dalībniekiem priekšplānā arī tādā gadījumā nav līguma interpretācija, bet gan jautājums, vai – prezumēti – dominējošā uzņēmuma pausts konkrētu līguma nosacījumu pieprasījums vai atsaukšanās uz tiem ir jāuzskata par ļaunprātīgu rīcību un vai tādējādi tiek pārkāpti tiesību aizliegto vienošanos jomā noteikumi. [oriģ. 11. lpp.]

[..]

DARBA VERSIJA